

Småbarnsforeldre og samlivskurs.

**Holdninger til og barrierer mot å delta på samlivskurs
i et utvalg av den norske befolkningen.**

Øystein Mortensen & Frode Thuen

HEMIL-senteret

Universitetet i Bergen

FORORD

Senter for forskning om helsefremmende arbeid, miljø og livsstil¹ (HEMIL), Universitetet i Bergen, har med finansiell støtte fra Barne- Ungdoms- og Familiedirektoratet gjennomført en undersøkelse av den norske befolkningens holdninger og barrierer i forhold til det å delta på samlivskurs. Resultatene vil i hovedsak bli publisert som vitenskapelige artikler i fagtidsskrifter samt i media. I tillegg offentliggjøres utvalgte deler av resultatene i den foreliggende rapporten med det formål å presentere funn i en raskere og mer tilgjengelig form enn det som er vanlig i vitenskapelig publisering.

Bergen, 30.09.2005,

Øystein Mortensen

Frode Thuen

¹ HEMIL-senteret, som er organisert under Institutt for utdanning og helse, Universitetet i Bergen, er et senter for forskning på helsefremmende arbeid, miljø og livsstil. Hovedoppgavene for senteret er forskning og undervisning. Forskningsgrupper arbeider med problemstillinger knyttet til forebyggende og helsefremmende arbeid (herunder evalueringer av tiltak), helseatferd, det nære miljøets betydning for helse og trivsel, mobbing, antisosial atferd, familierelatert forskning og helsepolitikk. Senteret er engasjert i forskning på forebyggende og helsefremmende arbeid også i U-land. HEMIL-senteret har siden 1990 vært samarbeidssenter for Verdens Helseorganisasjon.

SAMMENDRAG

En av de mest signifikante sosiale endringer i store deler av den vestlige verden de siste årtiene er økningen i familiedisintegrasjon, som en konsekvens av samlivsbrudd. I dag er det forventet at ca. halvparten av alle inngåtte ekteskap i Norge vil resultere i skilsmisse (SSB, 2003). Eksisterende forskning viser at både voksne og barn er utsatt for en økt risiko for å utvikle psykiske plager og helseproblem etter samlivsbrudd (Amato, 2000). Tiltak for å forbedre kvaliteten i parforhold og forebygge konflikter og problemer som kan lede til samlivsbrudd, kan redusere risikoen for utvikling av psykiske plager og helseproblemer både blant voksne og barn. Samlivsstyrkende tiltak retter seg mot nettopp dette. Samlivskurs er en form for samlivsstyrkende tiltak der en ved å formidle informasjon og ferdighetstrening gir par kunnskap og verktøy til å opprettholde og forbedre parforholdet. Stimulering av tilbud om samlivskurs er en del av familiepolitikken i mange vestlige land (Stahmann, 2000). Unikt for Norge er en stor grad av statlig involvering i denne satsningen. Det siste offentlige initiativet er at alle par i Norge skal få tilbud om et gratis samlivskurs i forbindelse med fødselen av deres første barn (Stortingsmelding 29. Om familien – forpliktende samliv og foreldreskap, 2002-2003).

For å sikre suksess i implementeringen av dette kurstilbudet trengs det kunnskap om hvordan det eksisterende tilbudet om samlivskurs blir oppfattet i den norske befolkningen, og hvordan folks forventninger, holdninger og barrierer i forhold til å delta på samlivskurs generelt er (Thuen & Lærum, 2005). Dette førte til initiativet til den foreliggende undersøkelsen. Med utgangspunkt i et landsdekkende utvalg av par med barn mellom 3 og 12 måneder er denne undersøkelsens hovedfokus på de generelle forventninger, holdninger og barrierer i forhold til å delta på samlivskurs, og hva som kjennetegner grupper av par som sannsynligvis vil takke ja til tilbudet om gratis samlivskurs versus de som sannsynligvis vil takke nei.

Den foreliggende undersøkelsen er survey-basert (spørreskjemaet er vedlagt i appendiks). I alt 19 helsestasjoner ble rekruttert til å bistå med utdelingen av spørreskjemaene. Disse ble valgt ut med en landsdekkende geografisk spredning for å sikre nasjonal representativitet i utvalget. Par som møtte til konsultasjon med barn mellom 3 og 12 måneder utgjør utvalget. Utdelingen av spørreskjema foregikk i perioden mars og april måned 2005, der til sammen 2583 skjema ble delt ut. 782 besvarte skjema kom tilbake (378 fra menn, og 404 fra kvinner). Dette gir en svarprosent på 30.3 %. Som følge av utdelingsprosedyrene som ble brukt var det ikke mulig å purre på respondenter som ikke besvarte spørreskjemaene de hadde fått.

Resultatene i den foreliggende rapporten er begrenset til deskriptive analyser av svarfordelingen på de mest sentrale ledd og funn. Noen forbehold omkring resultatenes generaliserbarhet må tas, spesielt med tanke på at svarprosenten er noe lav, og at utdanningsnivået i utvalget er høyere enn gjennomsnittet av befolkningen.

Resultatene tyder på at respondentene har en noenlunde realistisk oppfatning av hva samlivskurs innebærer både med hensyn til innhold og hensikt. De fleste anser samlivskurs som et forebyggende tiltak som er ment å forbedre allerede godt fungerende parforhold og hindre fremtidig utvikling av problemer i relasjonen. Til tross for at flesteparten av respondentene synes å ha tro på at samlivskurs har noe for seg, uttrykker over halvparten at de ikke opplever et behov for samlivskurs. I kontrast til dette oppgir imidlertid halvparten av respondentene at de er tilbøyelig til å takke ja gitt et konkret tilbud om et gratis samlivskurs. Når det gjelder undersøkelsens videre analyser av mulige barrierer for å delta på samlivskurs ble gyldigheten av en rekke mulige praktiske forhold undersøkt uten at disse viste seg å ha betydelig forklaringsverdi. Barrierer i form av praktiske omstendigheter som eksempelvis

manglende tid, problemer med å skaffe barnevakt og lignende, ser dermed ikke ut til å utgjøre det største hinderet for parenes eventuelle deltakelse på samlivskurs.

Det ble imidlertid funnet betydelige forskjeller i innstillingen til å delta på samlivskurs mellom ulike grupper i utvalget. For det første gjelder dette forskjeller mellom menn og kvinner, der kvinner jevnt over uttrykker en mer generell positiv innstilling til samlivskurs enn menn. For det andre gjelder dette forskjeller mellom grupper av respondenter som sliter med problemer i parforholdet eller med psykiske plager, og de som ikke gjør det. Tendensen er slik at dess mer problemer respondentene generelt har, desto mer positivt innstilt er de til å delta på samlivskurs. Sett fra den andre siden betyr også dette at dess mer fornøyde respondentene er med parforholdet sitt desto mindre motivert er de for å delta på samlivskurs.

På denne måten står man igjen med at tilfredshet med parforholdet og en medfølgende manglende opplevelse av behov for samlivskurs, ser ut til å utgjøre den mest betydelige barrieren mot å delta. Her ligger det en utfordring i å synliggjøre at samlivskurs kan være nyttig til tross for at man ikke opplever det som nødvendig. I implementeringen av ”*Godt Samliv*” står en derfor overfor en pedagogisk utfordring i det å få folk som ikke opplever samlivet problematisk, til å se nytten av å delta på samlivskurs.

Når det gjelder det faktum at de som har store problemer også er de som er mest interessert i samlivskurs, aktualiserer det spørsmålet om hvor hensiktsmessig det er for disse gruppene å delta på slike kurs. Muligens bør man her tenke i retning av at par med store problemer på en eller annen måte må fanges opp, og informeres om andre tiltak enn samlivskurs, som er mer tilpasset deres behov.

Selv om et flertall av respondentene er positivt innstilt til å delta på samlivskurs, er det et langt sprang mellom å uttrykke en slik positiv holdning og det å faktisk melde seg på og delta. Derfor er det neppe realistisk å anta at mer enn en begrenset andel av de som er positivt innstilt, faktisk kommer til å delta når det kommer til stykket.

INNHold

FORORD.....	s. 1
SAMMENDRAG.....	s. 2
1. INNLEDNING	s. 5
2. METODE.....	s. 7
2.1. Design, prosedyre og utvalg.....	s. 7
2.2. Måling.....	s. 7
2.3. Analyser.....	s. 7
3. RESULTAT.....	s. 8
3.1. Opplevd behov og innstilling til å delta på samlivskurs.....	s. 8
3.2. Kjønnforskjeller i behov og innstilling til å delta på samlivskurs	s. 9
3.3. Kvaliteten i parforholdet, psykiske plager og innstilling til samlivskurs.....	s. 11
3.4. Grunner og motivasjon bak et ønske om samlivskurs.....	s. 16
3.5. Demografiske variablers sammenheng med innstilling til samlivskurs.....	s. 17
3.6. Parforholdet, barnet og innstilling til samlivskurs.....	s. 17
3.7. Holdninger til og barrierer mot å delta på samlivskurs.....	s. 18
3.8. Tilbakemelding fra respondenter som har deltatt på samlivskurs.....	s. 20
4. DISKUSJON.....	s. 21
5. REFERANSER.....	s. 24
6. TABELLER.....	s. 25
APPENDIKS: Spørreskjemaet	

1. INNLEDNING

En av de mest signifikante sosiale endringer i store deler av den vestlige verden de siste årtiene er økningen i familiedisintegrasjon, som en konsekvens av samlivsbrudd. I dag er det forventet at ca halvparten av alle inngåtte ekteskap i Norge vil resultere i skilsmisse (SSB, 2003). Eksisterende forskning viser at både voksne og barn er utsatt for en økt risiko for å utvikle psykiske plager og helseproblem etter samlivsbrudd (Amato, 2000). Tiltak for å forbedre kvaliteten i parforhold og forebygge konflikter og problemer som kan lede til samlivsbrudd, kan derfor redusere risikoen for utvikling av psykiske plager og helseproblemer både blant voksne og barn.

Det finnes to typer tiltak som retter seg mot dette; terapeutiske- og forebyggende tiltak. Den første kategorien er i form av familie/ekteskapsrådgivning og retter seg mot par som allerede har utviklet problemer. Den andre kategorien består av ulike tiltak som faller inn under betegnelsen samlivsstyrkende tiltak, og er preventive tiltak som har til hensikt å hjelpe par til å fungere sammen på måter som forebygger en negativ utvikling av samhandlingsmønstre som kan føre til problemer i parforholdet. Samlivskurs er en form for samlivsstyrkende tiltak der en ved å formidle informasjon og ferdighetstrening gir par kunnskap og verktøy til å opprettholde og forbedre parforholdet.

Stimulering av tilbud om samlivskurs er en del av familiepolitikken i mange vestlige land (Stahmann, 2000). Unikt for Norge er en stor grad av statlig involvering i denne satsningen. Dette reflekterer en tradisjon blant de skandinaviske land der familiens vel i stor grad anses som et offentlig ansvar til forskjell fra kun å basere seg på private tilbud (Esping-Andersen, 1990). Til tross for at det er likheter mellom de offentlige familiestøtte-programmene i Skandinavia er Norge det eneste landet som har et spesifikt program for økonomisk støtte til samlivskurs. I 1994 etablerte Barne- og Familiedepartementet et fond for finansiering av samlivsstyrkende tiltak. Ulike offentlige og private organisasjoner ble invitert til å delta i denne satsningen og å søke finansiering av prosjekter. For å motta støtte fra departementet må tiltakene det søkes støtte til sikte mot å promotere kvaliteten i parforhold og/eller hindre utvikling av problemer i parforhold. Finansiering blir gitt til både utvikling og gjennomføring av slike tiltak.

Blant annet med utgangspunkt i slik finansiering tilbys forskjellige samlivskurs i Norge i regi av både private og offentlige organisasjoner. De fleste tar utgangspunkt i relativt standardiserte programmer som er myntet på gifte eller samboende heteroseksuelle par. Noen av disse kursene er justert for å passe til grupper av par som opplever spesielle utfordringer i livet, eksempelvis par som opplever konflikt i forholdet mellom arbeid og familie. Andre er utviklet for å møte spesifikke utfordringer for spesielle grupper, eksempelvis stefamilier. Et offentlig initiert og finansiert kurs som retter seg spesifikt mot familier med uføre/utviklingshemmede barn eksisterer også.

Det mest utbredte samlivskurset i Norge er imidlertid det amerikanske Prevention and Relationship Enhancement Program (PREP) (Renick, Blumberg, & Markman, 1992) som har blitt implementert landsdekkende i løpet av de siste seks år i regi av Modum Bad. Ved slutten av 2004 hadde mer enn 5000 norske par deltatt på ulike kurstilbud basert på PREP (Årsrapport Modum Bad, 2004). PREP er mer standardisert enn de fleste program i Norge, og er det eneste som er solid fundamentert i forskning. Et landsdekkende nettverk av trente PREP-instruktører tilbyr regelmessig kurs for forskjellige deltakergrupper gjennom private eller offentlige organisasjoner.

Det siste offentlige initiativet, og klart det mest omfattende så langt, er at alle par i Norge skal få tilbud om et gratis samlivskurs i forbindelse med fødselen av deres første barn (Stortingsmelding 29. Om familien – forpliktende samliv og foreldreskap, 2002-2003). Et pilotprosjekt prøvde fra høsten 2004 ut denne ordningen i et utvalg kommuner. I høst videreføres implementeringen i et stort antall kommuner, og målet er at tilbudet skal være landsdekkende i løpet av de førstkomende år. Dette samlivskurset har fått navnet ”*Godt Samliv*”.

For å sikre suksess i implementeringen av dette kurstilbudet trengs det kunnskap om hvordan det eksisterende tilbudet om samlivskurs blir oppfattet i den norske befolkningen, og hvordan folks forventninger, holdninger og barrierer til å delta på samlivskurs generelt er (Thuen & Lærum, 2005). Et litteratursøk foretatt ved HEMIL-senteret viste at forskning på dette området omtrent ikke eksisterer. Dette førte til initiativet til den foreliggende undersøkelsen. Med utgangspunkt i et landsdekkende utvalg av par med barn mellom 3 og 12 måneder er denne undersøkelsens hovedfokus på de generelle forventninger, holdninger og barrierer til å delta på samlivskurs, og hva som kjennetegner grupper av par som sannsynligvis vil takke ja til tilbudet om gratis samlivskurs versus de som sannsynligvis vil takke nei. Oppsummert tar denne rapporten sikte på å besvare følgende spørsmål:

- I hvilken grad opplever norske par behov for samlivskurs?
- I hvilken grad er parene i undersøkelsen tilbøyelig til å takke ja til et eventuelt tilbud om et gratis samlivskurs, og hva karakteriserer parene som sier de ville takket ja versus de som ville takket nei?
- Hvilke holdninger og barrierene for å delta på samlivskurs eksisterer?
- For de som allerede har deltatt på en eller annen form for samlivskurs, hvordan evaluerer de tilbudet/utbyttet?

2. METODE

2.1. Design, prosedyre og utvalg

Den foreliggende undersøkelsen er survey-basert, slik at alle data er innhentet ved hjelp av spørreskjema. 19 helsestasjoner ble rekruttert til å bistå med utdelingen av spørreskjemaene. Disse ble valgt ut med en landsdekkende geografisk spredning for å sikre nasjonal representativitet i utvalget. En mal for introduksjon av skjemaene var utformet som helsesøstrene ved helsestasjonene benyttet ved presentasjonen og overleveringen av skjemaene til par som møtte til konsultasjon med barn mellom 3 og 12 måneder. Hvert par fikk to like skjema og de ble oppfordret til å besvare hvert sitt uten å diskutere besvarelsene. Spørreskjemaene ble besvart anonymt, men de var kodet slik at svarene fra hvert par kunne kobles sammen. Utdelingen av spørreskjema foregikk i perioden mars og april måned 2005, der til sammen 2583 skjema ble delt ut. 782 besvarte skjema kom tilbake i de ferdig frankerte konvoluttene som medfulgte (378 fra menn, og 404 fra kvinner). Dette gir en svarprosent på 30.3 %. Som følge av de utdelingsprosedyrene som ble brukt var det ikke mulig å purre på respondenter som ikke besvarte spørreskjemaene de hadde fått.

Gjennomsnittsalderen for respondentene er 31.1 år. Halvparten er gifte og halvparten samboende. 59.7 % av utvalget rapporterer at de har universitet eller høyskoleutdanning av 4 års lengde eller mer. I gjennomsnitt har parene bodd sammen i 5.6 år. 37.7 % har barn sammen fra før, og 17.8 % har barn fra tidligere forhold.

2.2. Måling

Spørreskjemaet som ble brukt er vedlagt i appendiks. Spørsmålene på de fire første sidene er utarbeidet av forfatterne av denne rapporten. I tillegg til kartlegging av demografiske forhold bes respondentene her om å ta stilling til om de sier seg "helt enig", "litt enig", "hverken enig eller uenig", "litt uenig" eller "helt uenig" i en rekke utsagn omkring samlivskurs og hvordan det å få barn har påvirket dem. Side fem og seks inneholder en norsk oversettelse av Dyadic Adjustment Scale (DAS) (Spanier, 1976), som består av 32 ledd som måler kvaliteten i parforholdet. Leddene fordeler seg på fire delskalaer som retter seg mot ulike aspekt ved parforholdet. Omregning til z-skårer gjør delskalaene sammenlignbare. Den gjennomsnittlige sumskåren av alle besvarte ledd utgjør "total dyadic adjustment" og fungerer som et mål på parforholdets generelle kvalitet. En z-skåre lavere enn -1 (ett standardavvik = cut-off) indikerer et signifikant problem i parforholdet (Spanier, 1976). Siste side består av et standardisert skjema for måling av psykiske plager, kalt Hopkins Symptom Checklist 25 (Derogati et al., 1974). En gjennomsnittlig sumskåre høyere enn 1.75 (cut-off) indikerer en klinisk signifikant grad av psykiske plager (Renick et al., 1992; Sandanger et al., 1998).

2.3. Analyser

Resultatene i den foreliggende rapporten er begrenset til deskriptive analyser av svarfordelingen på de mest sentrale ledd og funn. For å undersøke om observerte gruppeforskjeller er statistisk signifikante er det foretatt tester med enveis ANOVA. I tillegg er det foretatt korrelasjonsanalyser for å vise hvordan noen utvalgte variabler samvarierer. Faktoranalyser (prinsipal komponent analyse, Varimax) og reliabilitetstester er også utført der det ble funnet hensiktsmessig og legitimt å slå flere ledd sammen til en variabel som reflekterer en felles underliggende dimensjon.

3. RESULTAT

3.1. Opplevd behov og innstilling til å delta på samlivskurs

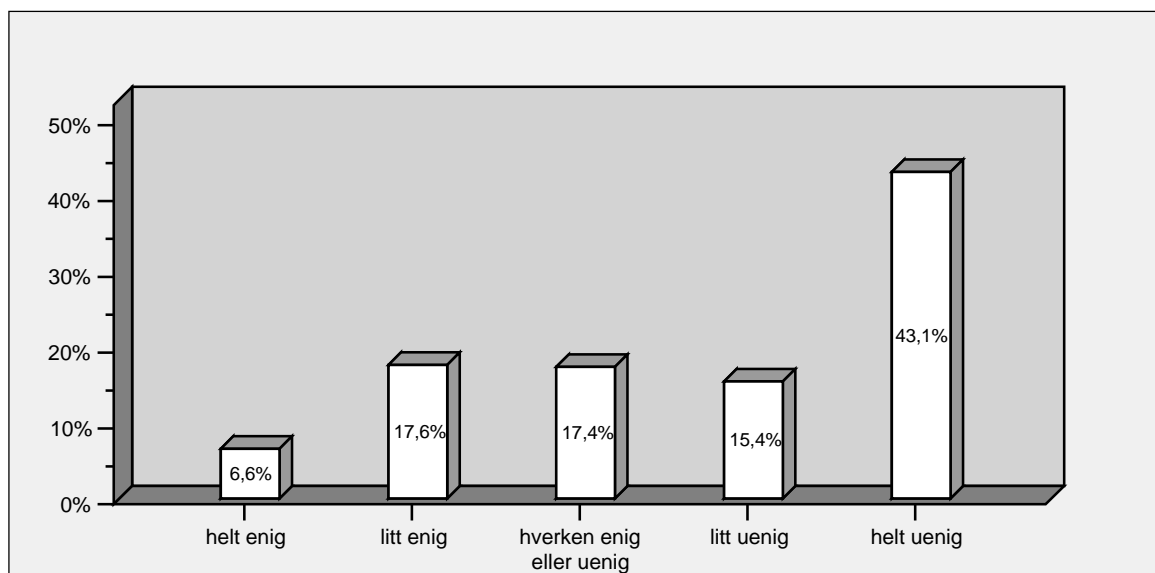
I alt tre utsagn i spørreskjemaet retter seg direkte mot respondentenes innstilling til det å delta på samlivskurs. De bes her om å vurdere i hvilken grad de sier seg enig eller uenig i utsagnene.

For å kartlegge det opplevde *behovet* for samlivskurs ble respondentene bedt om å ta stilling til i hvilken grad de sier seg enig i følgende:

"Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

Figur 1 viser fordelingen av svarene. Til sammen 24.2 % sier seg her "helt-" eller "litt enig", mens 58.5 % er "litt-" eller "helt uenig" i utsagnet. Svært mange (43.1 %) avviser at de opplever et behov for samlivskurs ved å krysse av for at de er "helt uenig" i utsagnet.

Figur 1. "Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

Det neste utsagnet i rekken er:

"Det er sannsynlig at jeg i fremtiden vil oppsøke en eller annen form for samlivskurs."

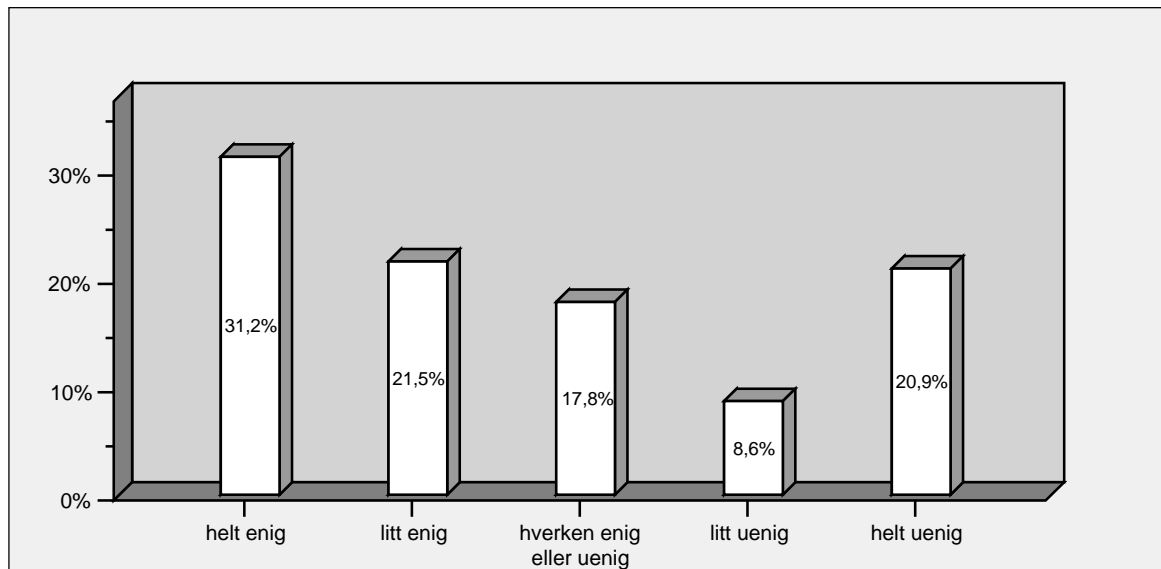
Hele 36.2 % stiller seg nøytral til dette utsagnet ("hverken enig eller uenig"). 22.9 % er "helt-" eller "litt enige", mens 40.9 % sier seg "litt-" eller "helt uenige". Flesteparten heller altså mot at de vurderer det som lite sannsynlig at de i fremtiden vil delta på et samlivskurs, men den høye andelen av personer som stiller seg nøytral ("hverken enig eller uenig") kan muligens tyde på at det er vanskelig å forholde seg til utsagnet.

Det siste utsagnet i denne rekken er det som mest konkret tar for seg sannsynligheten for at respondenten ville meldt seg på et gratis samlivskurs i dag om de hadde fått tilbudet;

"Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

I kontrast til de negative tendensene i de forutgående besvarelsene viser figur 2 at hele 52.7 % stiller seg "helt-" eller "litt enig" i at de ville takket ja til tilbudet. Mens 17.8 % stiller seg nøytrale til spørsmålet, svarer 29.5 % "litt-" eller "helt uenig".

Figur 2. "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

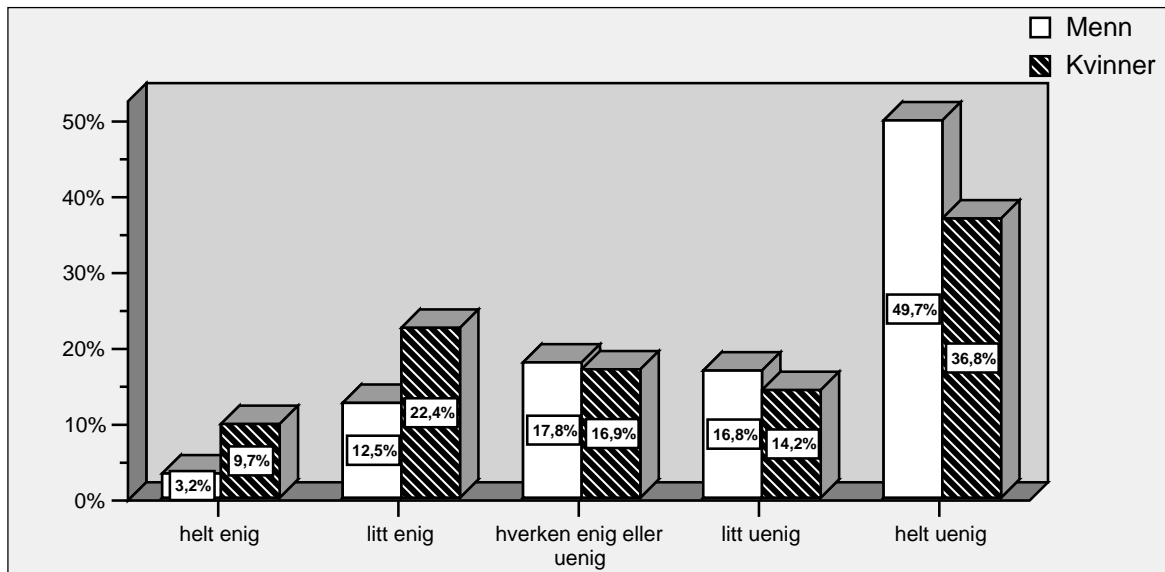
Det er verdt å nevne at i oppfølgingsspørsmålet "Min partner hadde vært villig til å delta på et samlivskurs med meg" bekrefter hele 67 % dette ved å si seg "helt-" eller "litt enig" i utsagnet. Dette betyr altså at om de selv hadde villet delta regner de det som sannsynlig at de hadde fått partneren med seg.

3.2. Kjønnforskjeller i behov og innstilling til å delta på samlivskurs

Analysen av datamaterialet viser at det er klare kjønnforskjeller på alle ledd som måler innstilling til deltakelse på samlivskurs.

Figur 3 viser at kvinner uttrykker noe større behov for samlivskurs enn menn. Dette ser man blant annet ved at 32.1 % av kvinnene sier seg "litt-" eller "helt enig" i utsagnet som retter seg mot behov for samlivskurs, mens dette kun gjelder for halvparten så mange menn. Samtidig uttrykker 49.7 % av mennene at de overhodet ikke har behov ("helt uenig"), mens det samme kun gjelder for 36.8 % av kvinnene. Forskjellen mellom menn og kvinner er statistisk signifikant ($F(1,776)=29.2, p<.01$).

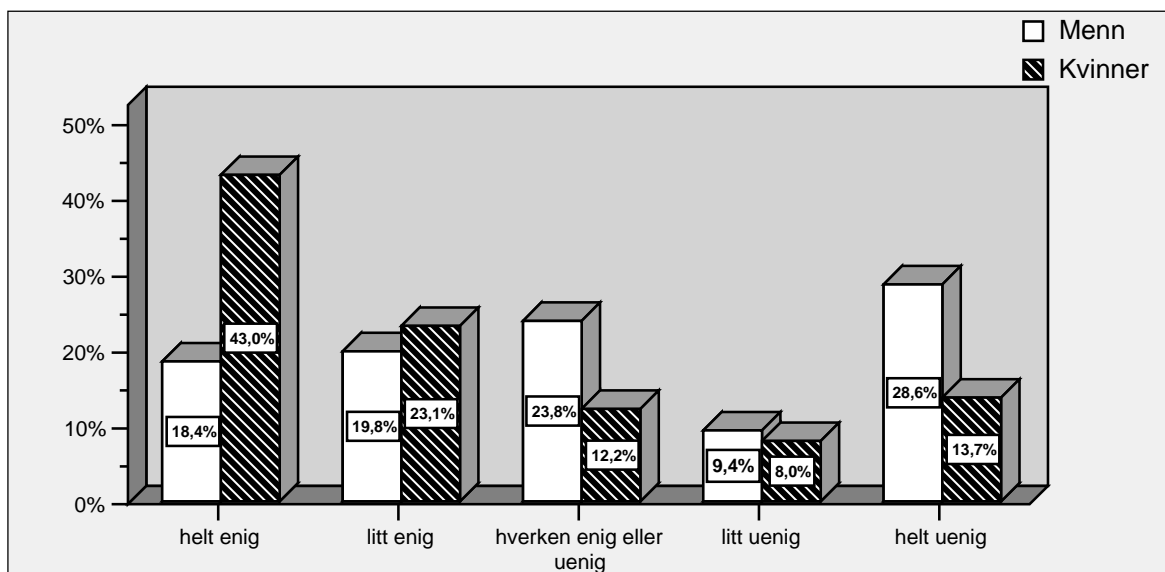
Figur 3. "Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

Når det gjelder utsagnet "Det er sannsynlig at jeg i fremtiden vil oppsøke en eller annen form for samlivskurs" er det også her en statistisk signifikant tendens til at kvinnene er mer positive enn mennene ($F(1,775)=49.2, p<.01$). I gruppen som sier seg "helt-" eller "litt enige" utgjør kvinner 30.1 %, mens det samme gjelder for kun halvparten så mange menn. Videre stiller 51.2 % av mennene seg "litt-" eller "helt uenig" til utsagnet, mens det samme kun gjelder for 31.3 % av kvinnene.

Figur 4 viser forskjellen i svarfordelingen mellom menn og kvinner for det siste utsagnet i rekken; "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

Figur 4. "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

43.0 % av kvinnene svarer her "helt enig", til forskjell fra kun 18.4 % av mennene. Samtidig stiller 38.0 % av mennene seg "litt-" eller "helt uenige" i utsagnet, i forhold til ca halvparten så mange av kvinnene. Forskjellene er statistisk signifikante ($F(1,774)=64.7, p<.01$).

Tendensen i alle de tre utsagnene som tar for seg innstilling til å delta på samlivskurs er altså at kvinner er mer positive enn menn. Sterkest ser man dette i det siste utsagnet som mest konkret tar for seg om respondenten ville takket ja til å være med på et gratis samlivskurs.

3.3. Kvaliteten i parforholdet, psykiske plager og innstilling til samlivskurs

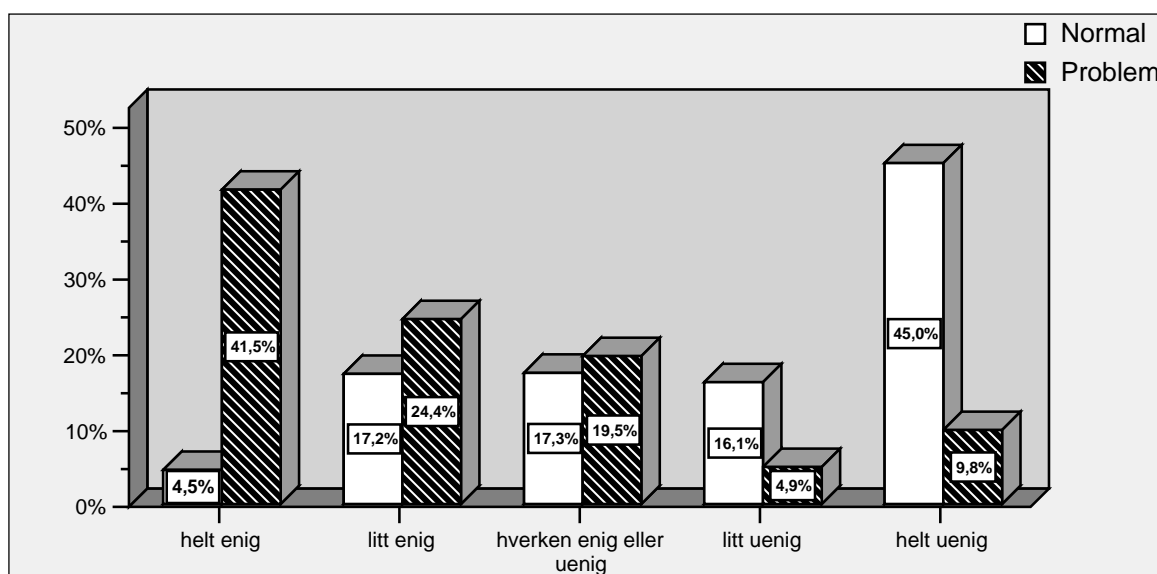
Kvaliteten i parforholdet

Det er ingen signifikant forskjell mellom menn og kvinners gjennomsnittlige vurderinger av kvaliteten i parforholdet, noe som indikerer at de på gruppenivå er noenlunde like fornøyd med parforholdene sine. Til sammen 41 respondenter (5.2 % av utvalget) skårer over cut-off på "total dyadic adjustment", noe som innebærer at disse opplever betydelige problemer i parforholdet. Det er ikke signifikante forskjeller i antallet menn i forhold til kvinner i denne gruppen.

Gruppen som skårer over cut-off (heretter kalt "problemparene") har helt klart andre behov og innstillinger til å delta på samlivskurs enn gruppen som skårer innenfor normalområdet (heretter kalt "normalparene").

Figur 5 viser forskjellen mellom svarfordelingen til "normalparene" og "problemparene" for utsagnet "Jeg opplever i dag et behov for å delta på samlivskurs". Forskjellen er statistisk signifikant ($F(1,773)=61.4, p<.01$).

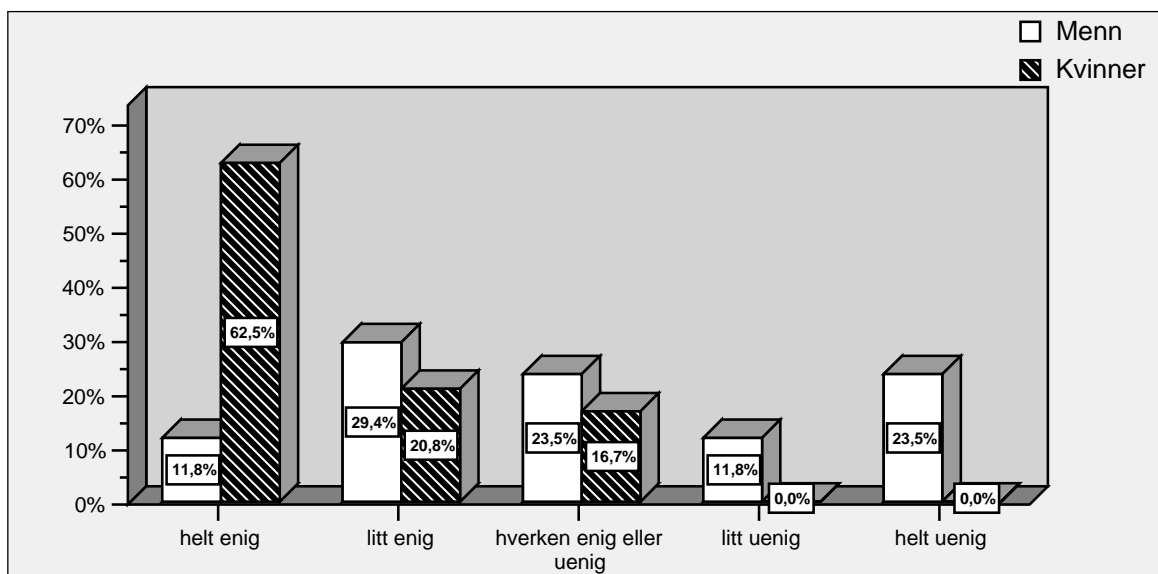
Figur 5. "Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

Av figuren ser man at svarene er omtrent motsatt fordelt mellom gruppene, slik at "problemparene" i stor grad bekrefter et behov for å delta på samlivskurs (65.8 % "helt-" eller "litt enig"), mens det for "normalparene" kun er 21.7 % som gjør det samme. Hele 61.0 % av "normalparene" sier seg "litt-" eller "helt uenig" i utsagnet, mens kun 14.7 % av "problemparene" på denne måten avkrefter et behov for samlivskurs.

Figur 6 viser at det også er klare forskjeller mellom menn og kvinner innad blant "problemparene" i forhold til det samme utsagnet.

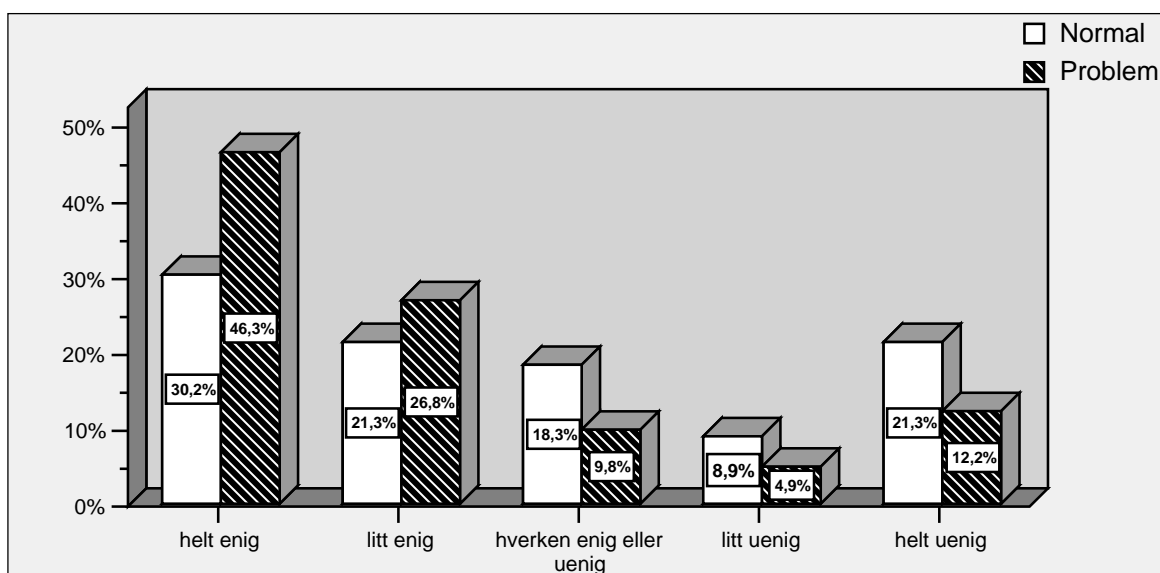
Figur 6. "Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

Hele 83.3 % av kvinnene i "problemparene" er "helt-" eller "litt enig", mens det samme gjelder for kun halvparten så mange av mennene. Ingen kvinner i "problemparene" sier seg "litt-" eller "helt uenig", mens 35.2 % av mennene gjør det. Forskjellen er statistisk signifikant ($F(1,39)=19.9, p<.01$)

Figur 7 viser besvarelsene til "normalparene" i forhold til "problemparene" for utsagnet "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta".

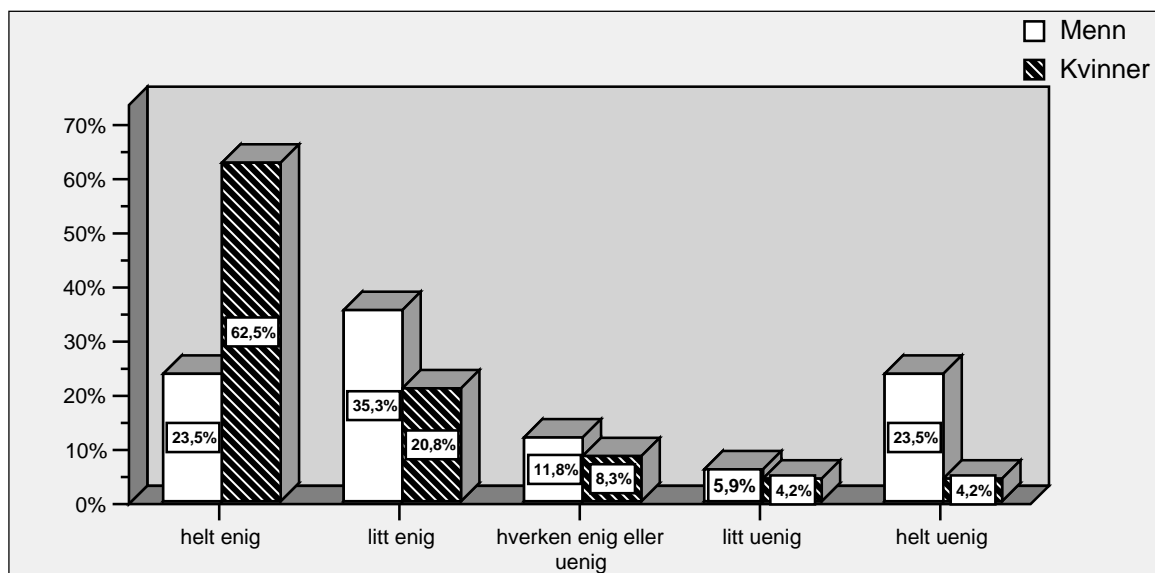
Figur 7. "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

Til tross for at forskjellene ikke er like sterke som for utsagnet omkring opplevd behov, er tendensen den samme og forskjellene statistisk signifikant ($F(1,771)=6.2, p<.05$). 73.1 % av "problemparene" sier seg "helt-" eller "litt enig" til forskjell fra 51.5 % av "normalparene".

Videre viser figur 8 at man også her finner de samme kjønnsforskjellene innad i ”problemparene” ved at 83.3 % av kvinnene her sier seg ”helt-” eller ”litt enig”, til forskjell fra 58.8 % av mennene. Samtidig er menn i større grad representert enn kvinner i kategorien ”litt-” eller ”helt uenig” med henholdsvis 29.4 % og 8.4 %. Forskjellen mellom menn og kvinner er statistisk signifikant ($F(1,39)=6.5, p<.05$).

Figur 8. *”Hvis jeg hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta.”*

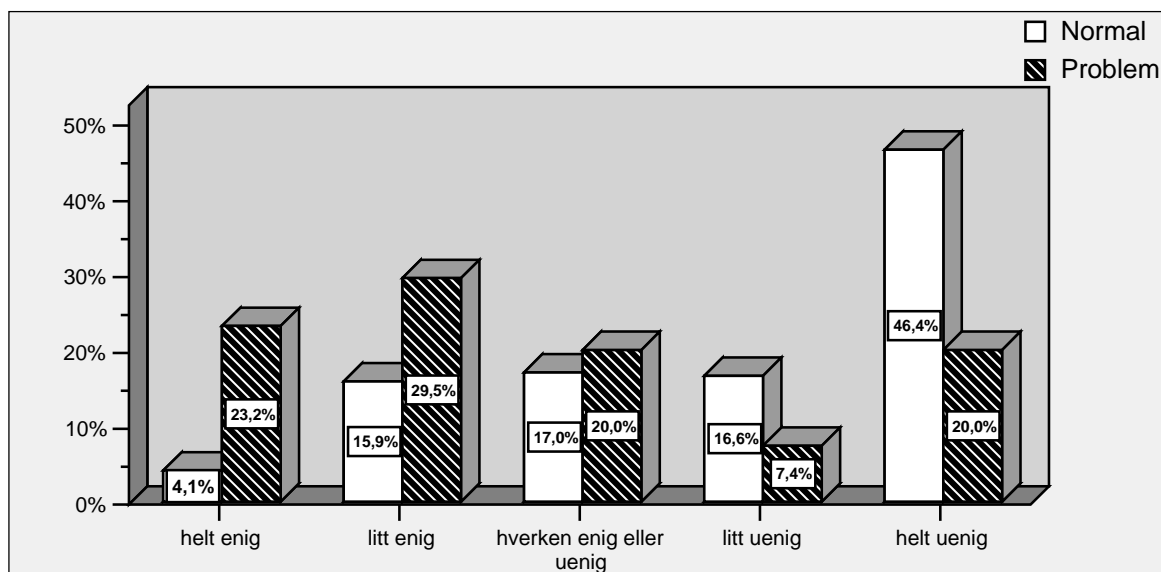

Psykiske plager

Til sammen 95 respondenter (12.2 % av utvalget) skårer over cut-off på Hscl-25 (heretter kalt ”problemgruppen”) som altså indikerer en klinisk signifikant grad av psykiske plager. 69 av disse er kvinner og 27 er menn. Antallet og kjønnsfordelingen er i tråd med hva som tidligere er funnet i den norske populasjonen generelt, der 19,8 % av alle kvinner og 9,3 % av alle menn skårer over cut-off på Hscl-25 (Sandanger et al., 1999).

Figur 9 viser forskjellen i svarfordelingen mellom normal- og problemgruppen for utsagnet ”Jeg opplever i dag et behov for å delta på samlivskurs.”

Figur 9. "Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs."

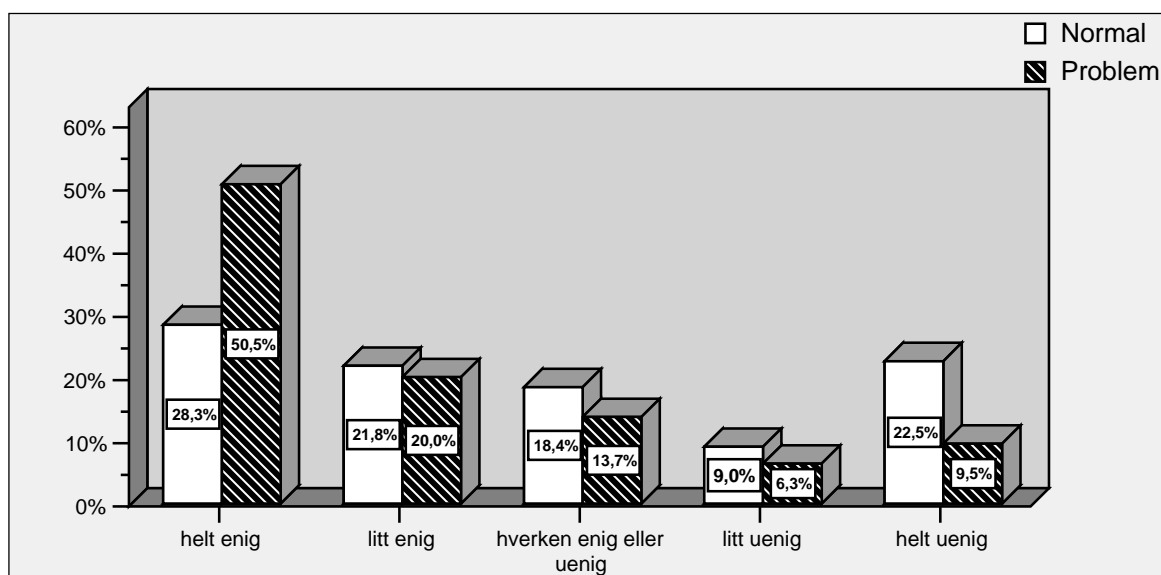

Distribusjonene forholder seg noenlunde på samme måte som for forholdet mellom de som har problemer i parforholdet og den respektive normalgruppen. Forskjellene mellom gruppene er statistisk signifikant ($F(1,774)=64.6, p<.01$).

Tendensen er også lignende når det gjelder kjønnsforskjeller. 60.3 % av kvinnene i problemgruppen bekrefter behovet ved å si seg "helt-" eller "litt enig" i utsagnet. Dette gjelder kun for 33.3 % av mennene, og hele 44.4 % av mennene i problemgruppen stiller seg "helt uenig" til utsagnet til forskjell fra 10.3 % av kvinnene. Forskjellene mellom gruppene er statistisk signifikant ($F(1,93)=10.9, p<.01$).

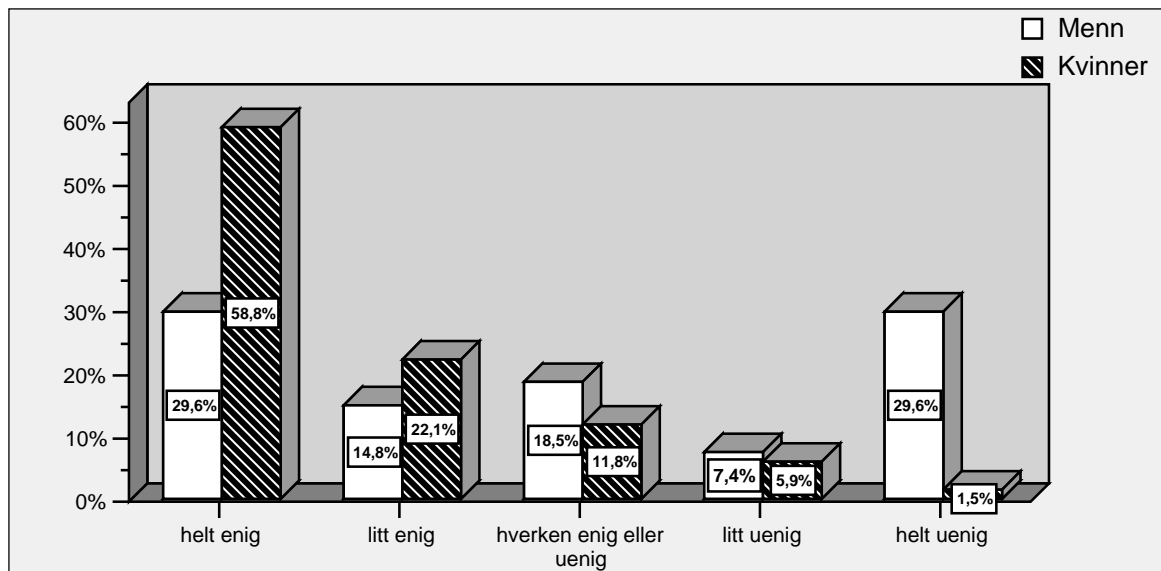
Figur 10 viser forskjellen i svarfordelingen mellom normal- og problemgruppen for utsagnet "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta." Forskjellene likner de som ble funnet for "problemparene" i forhold til "normalparene", og er statistisk signifikant ($F(1,772)=19.2, p<.01$).

Figur 10. "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

Når man så ser på forskjellene mellom menn og kvinner innad i problemgruppen viser figur 11 at 80.9 % av kvinnene stiller seg positive til å delta på samlivskurs ved å si seg "helt-" eller "litt enig", mens det samme kun gjelder for 44.4 % av mennene. Videre er 29.6 % av mennene med psykiske plager "helt uenig" i at de ville takket ja, til forskjell fra kun 1.5 % av kvinnene i samme gruppe. Forskjellene mellom gruppene er statistisk signifikant ($F(1,93)=20.1, p<.01$).

Figur 11. "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta."

De like tendensene i forhold til innstilling til samlivskurs for gruppen som skårer over cut-off på parforholdets kvalitet (DAS) og de som skårer over cut-off på psykiske plager (Hscl-25) kan indikere at det er en tendens til at de samme respondentene faller i begge grupper. Denne antakelsen bekreftes i noen grad ved en korrelasjonsanalyse som måler grad av samvariasjon mellom DAS og Hscl-25 ($r=-.527, p<.01$). Det er altså en negativ sammenheng mellom skårene på DAS og Hscl-25 slik at dess verre parforholdet er, dess mer symptomer har respondentene.

Oppsummeringsvis er det altså slik at de som sliter med parforholdet også har mer psykiske plager og i større grad er åpen for deltakelse på samlivskurs. Tendensen er også slik at kvinner som opplever psykiske plager, eller er misfornøyd med parforholdet, generelt er mer positiv til å delta på samlivskurs enn menn som opplever de samme problemene.

3.4. Grunner og motivasjon bak et ønske om samlivskurs

De i utvalget som sa seg "litt-" eller "helt enig" i utsagnet "Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg og bestemme, ville jeg takket ja til å delta", ble bedt om å besvare noen spørsmål omkring hvorfor de kunne tenke seg å delta på et samlivskurs. Disse utgjør 409 respondenter (52.3 % av utvalget), der 143 er menn og 266 er kvinner. Det var ingen signifikante kjønnsforskjeller på noen av de følgende utsagnene, noe som indikerer at menn og kvinner ikke ser ut til å ha ulike grunner for å ønske å delta på samlivskurs. Tabell 1 under viser et utvalg av utsagnene under dette temaet med deres respektive svarfordelinger.

Tabell 1. Prosentvis svarfordeling – grunner/motivasjon bak et ønske om samlivskurs.

	helt enig	litt enig	verken enig eller uenig	litt uenig	helt uenig
1. "Jeg ønsker å delta på et samlivskurs fordi jeg opplever at vi har problemer i parforholdet."	10.9	18.6	11.8	21.1	37.6
2. "Jeg ønsker å delta på et samlivskurs fordi jeg ønsker å forbedre et allerede velfungerende parforhold."	41.4	34.0	12.8	8.1	3.7
3. "Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for at jeg og min partner skal få anledning til å i større grad dele opplevelsen av å få barn sammen."	23.5	27.4	27.2	7.9	14.0
4. "Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for at jeg og min partner skal få anledning til å snakke ut om hvordan vi har det."	31.9	35.1	12.3	8.1	12.6
5. "Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for å treffe andre i samme situasjon som meg."	17.9	27.4	23.7	10.9	20.0

For det første utsagnet i denne rekken ser man av tabell 1 at det å få hjelp til bearbeiding av problemer i parforholdet ikke ser ut til å være den mest utbredte grunn for de fleste respondentene til å ønske å delta på samlivskurs. Kun 29.5 % svarer at de er "helt-" eller "litt enig" i dette utsagnet, mens 58.7 % sier seg "litt-" eller "helt uenig".

Det påfølgende utsagnet "Jeg ønsker å delta på et samlivskurs fordi jeg ønsker å forbedre et allerede velfungerende parforhold" bekreftes av hele 75.3 % av respondentene ved at disse sier seg "helt-" eller "litt enig".

Ca ¼ stiller seg nøytral ("hverken enig eller uenig") i det tredje utsagnet, mens det er en klar tendens til å bekrefte innholdet i dette utsagnet som en motivasjon bak et ønske om å delta på samlivskurs ved at 50.9 % svarer "helt-" eller "litt enig". Til sammen 21.9 % svarer "litt-" eller "helt uenig". Svarfordelingen går i retning av at respondentene ønsker å delta på samlivskurs for å i større grad dele opplevelsen av å få barn sammen.

Det neste utsagnet i rekken er: "Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for at jeg og min partner skal få anledning til å snakke ut om hvordan vi har det." Her bekrefter hele 67.0 % dette som motivasjon bak ønsket om å delta på samlivskurs ved å si seg "helt-" eller "litt enig".

Det siste utsagnet i denne rekken fokuserer på det sosiale aspektet ved å treffe andre i samme situasjon. Her fordeler svarene seg med en overvekt på ”helt-” og ”litt enig” med til sammen 45.3 %. 23.7 % stiller seg nøytral (”hverken enig eller uenig”), mens 30.9 % er ”litt-” eller ”helt uenig”.

Tilbakemeldingene sett under ett går i retning av at denne gruppen ønsker å delta på samlivskurs ikke hovedsaklig fordi de opplever parforholdet problematisk, men for å forbedre et allerede velfungerende parforhold og i større grad dele og leve seg inn i opplevelsen av det å få barn sammen.

3.5. Demografiske variablers sammenheng med innstilling til samlivskurs

For å undersøke eventuelle sammenhenger mellom demografiske variabler og innstilling til å delta på samlivskurs ble de tre utsagnene i rekken som tar for seg opplevd behov for- og innstilling til samlivskurs testet med tanke på om de uttrykker en felles underliggende holdning/innstilling. Resultatene av en faktoranalyse (prinsipal komponent analyse, Varimax) bekrefter dette, og en påfølgende test av reliabilitet viser tilfredsstillende indre konsistens ($\alpha = .83$). For bruk i korrelasjonsanalyser ble de tre leddene dermed slått sammen til en sumskåre som uttrykker grad av ”generell positiv innstilling til å delta på samlivskurs”.

Eventuelle sammenhenger mellom ”generell positiv innstilling til å delta på samlivskurs” og alle demografiske variabler er undersøkt. Dette innebærer alder, sivilstatus (gift eller samboende), inntekt, utdanning, om paret bor i by eller på landet, hvor lenge paret har vært samboende, deres barns alder eller om de har barn fra før. Det ble i analysene ikke funnet noen konsistente sammenhenger.

Bortsett fra den tidligere beskrevne sammenhengen mellom kjønn og innstilling til samlivskurs (kvinner mer positiv) støtter resultatene dermed ikke at andre demografiske forhold spiller inn i forhold til ”generell positiv innstilling til å delta på samlivskurs.”

De demografiske variablene ble også undersøkt i forhold til et utvalg av andre utsagn i undersøkelsen. En svak, men statistisk signifikant sammenheng mellom grad av utdanning og oppfatning av hvor tilgjengelig samlivskurs er, ble funnet. Dess høyere utdanning respondenten har, dess lettere tilgjengelig oppfattes samlivskurs å være ($r = .12$, $p < .01$).

3.6. Parforholdet, barnet og innstilling til samlivskurs

Respondentene ble stilt ovenfor en rekke utsagn som retter seg mot hvordan ulike aspekt ved det å få barn sammen har påvirket parforholdet. Besvarelsene på alle utsagnene under dette temaet ble også undersøkt i forhold til grad av ”generell positiv innstilling til deltakelse på samlivskurs” ved korrelasjonsanalyser.

Et av utsagnene er: ”*Jeg har vært nedfor etter fødselen*”. Her viser det seg at dess mer nedfor respondenten er etter fødselen, dess mer positiv er han/hun til deltakelse på samlivskurs ($r = .22$, $p < .01$). Ved nærmere undersøkelse viser det seg imidlertid at denne sammenhengen kun gjelder for kvinner, og at sammenhengen forsterkes når de som egen gruppe undersøkes i en oppfølgende korrelasjonsanalyse ($r = .25$, $p < .01$).

Det påfølgende utsagnet som ble undersøkt er: ”*Forholdet til min partner har blitt vanskeligere i forbindelse med det å få barn*”. Korrelasjonsanalysen her viser at det er en klar sammenheng slik at dess vanskeligere forholdet til partneren har blitt, dess mer positivt innstilt er respondenten til å delta på samlivskurs ($r = .36$, $p < .01$).

Noen av leddene i denne rekken av utsagn ble slått sammen til sumskårevariabler på bakgrunn av faktoranalyser (prinsipal komponent analyse, Varimax). To underliggende variabler ble funnet; ”tilfredshet med seksuallivet” ($\alpha = .76$), og ”grad av problemer med barnet” ($\alpha = .64$). Den siste sumskårevariabelen reflekterer i hvilken grad respondenten opplever at barnet har vært mye sykt, sover godt, har kolikk, og om det generelt oppfattes som ”lett å ha med å gjøre”.

Når det gjelder tilfredshet med seksuallivet er sammenheng slik at dess dårligere seksuallivet fungerer, dess sterkere er ønsket om samlivskurs ($r = .29$, $p < .01$).

Til slutt viser det seg at dess mer problematisk barnet oppleves, dess mer positiv er respondentene til å delta på samlivskurs ($r = .18$, $p < .01$).

3.7. Holdninger til og barrierer mot å delta på samlivskurs

En rekke utsagn for og imot samlivskurs ble gitt i spørreskjemaet. I tabell 2 vises svarfordelingen på noen av dem.

Tabell 2. Prosentvis svarfordeling – holdninger og barrierer

	helt enig	litt enig	verken enig eller uenig	litt uenig	helt uenig
1. ”Dersom jeg ønsket å delta, ville jeg hatt tid til å bruke på et samlivskurs.”	46.2	27.2	14.7	8.5	3.4
2. ”Jeg tror det hadde blitt vanskelig å skaffe barnevakt for å delta på et samlivskurs.”	9.5	21.9	12.1	18.5	38.0
3. ”Jeg vet hvordan jeg skal komme i kontakt med noen som kan tilby et samlivskurs.”	24.3	14.2	14.2	13.7	33.5
4. ”Jeg ville vært skeptisk til å delta på et samlivskurs fordi jeg kvier meg for å snakke i en gruppe med fremmede mennesker.”	12.6	27.2	16.1	15.1	28.9
5. ”Jeg synes samlivet er for intimt til å dele med andre på et samlivskurs.”	12.6	35.9	18.6	17.6	15.3
6. ”Samlivskurs har til hensikt å forebygge at problemer skal oppstå i et parforhold.”	39.0	34.1	20.0	4.5	2.3
7. ”Samlivskurs er for par som har problemer.”	51.7	29.7	14.7	2.3	1.7
8. ”Jeg har tro på at samlivskurs har noe for seg.”	20.7	29.2	19.9	16.5	13.6

På det første utsagnet svarer hele 73.4 % ”helt-” eller ”litt enig”. Resultatet viser tydelig at respondentene er villig til å prioritere å bruke tid på et samlivskurs.

I svarfordelingen for utsagnet ”Jeg tror det hadde blitt vanskelig å skaffe barnevakt for å delta på et samlivskurs” svarer 31.4 % ”helt-” eller ”litt enig”, mens 56.5 % sier seg ”litt-” eller ”helt uenig” i utsagnet. Tilbakemeldingene viser at respondentene i noen grad deler seg.

Flesteparten anser ikke anskaffelse av barnevakt som det største hinderet for å delta på et samlivskurs, mens et mindretall uttrykker at dette kan utgjøre et hinder for deltakelse.

Når det gjelder utsagnet *"Jeg vet hvordan jeg skal komme i kontakt med noen som kan tilby et samlivskurs"* ser man at utvalget deler seg noe i oppfatning av hvor tilgjengelig samlivskurs er. 38.5 % er "helt-" eller "litt enig" i utsagnet, mens 47.2 % svarer "litt-" eller "helt uenig". Resultatene fra analysene av de demografiske variablene viser som tidligere beskrevet at det ikke er forskjeller på besvarelsene mellom de i utvalget som bor i større byer i forhold til de som bor mer landlig til, men at det er en svak sammenheng slik at dess lengre utdanning respondenten har, dess lettere tilgjengelig opplever han/hun at samlivskurs er.

Utsagn fire og fem retter seg mot angstbarrierer for å delta på samlivskurs. For utsagn fem deler utvalget seg slik at 39.9 % svarer "helt-" eller "litt enig", mens 44.0 % svarer "litt-" eller "helt enig". Lignende gjelder for utsagn seks; 48.5 % krysser av for "helt-" eller "litt enig", og 32.9 % "litt-" eller "helt uenig".

De to leddene som retter seg mot angstbarrierer for å delta på samlivskurs ble slått sammen til en sumskåre. En reliabilitetsanalyse viser at leddene har høy grad av indre konsistens ($\alpha=.76$). Videre korrelasjonsanalyser med bruk av denne konstruerte variabelen viser at den har en negativ sammenheng med grad av "generell positiv innstilling til deltakelse på samlivskurs". Sammenhengen er altså slik at dess mer angst, dess mindre positiv er respondentene til deltakelse på samlivskurs. På bakgrunn av at det i de forutgående analysene ofte har vist seg at det er store kjønnsforskjeller, ble den korrelasjonelle sammenhengen mellom angst og grad av "generell positiv innstilling til å delta på samlivskurs" undersøkt separat for kvinner og menn. Resultatene avslører at det ikke er en slik sammenheng for kvinner, mens dette i noen grad gjelder for menn ($r=-.17$, $p<.01$).

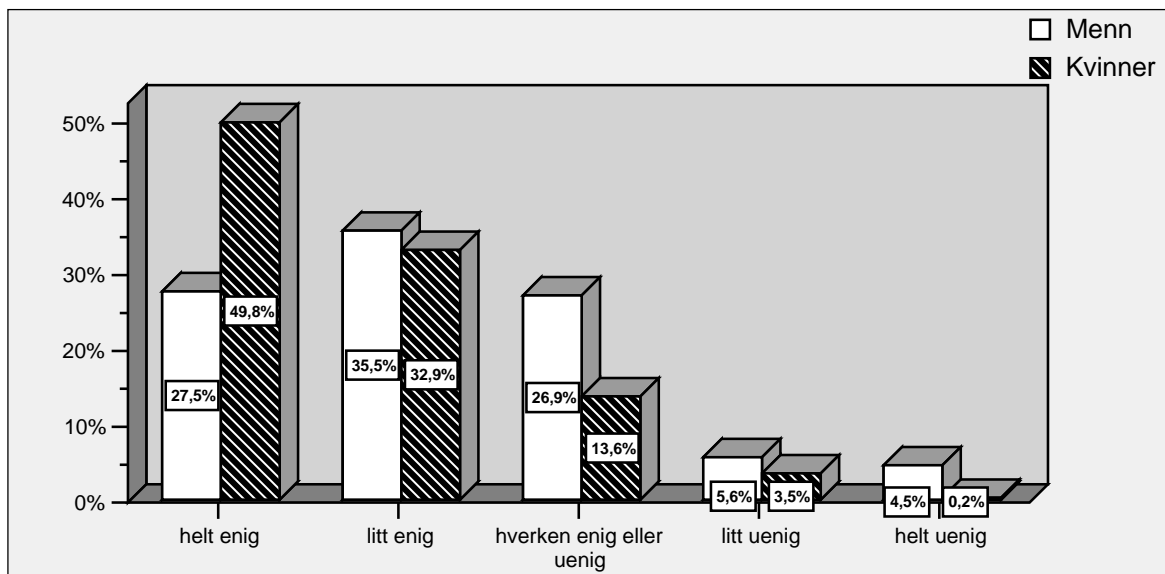
Utsagnet *"Samlivskurs har til hensikt å forebygge at problemer skal oppstå i et parforhold"* står som en motsats til utsagnet *"Samlivskurs er for par som har problemer"* og er ment å fange opp hvilke forventninger og ideer folk har til hva som foregår på samlivskurs, og hva som er hensikten med dem. På det førstnevnte svarer hele 81.4 % "helt-" eller "litt enig" mens kun 4 % er "litt-" eller "helt uenig". På denne måten bekrefter de i stor grad utsagnet, og anser dermed forebygging av problemer som mye av hensikten med å delta på samlivskurs.

På det sistnevnte utsagnet er fordelingen av svar slik at 49.9 % sier seg "helt-" eller "litt enig", mens 20.1 % sier seg "litt-" eller "helt uenig". I så måte står dette noe i kontrast til den forutgående svarfordelingen. Det kan synes som om respondentene ikke oppfatter utsagnene som gjensidig ekskluderende, og dermed bekrefter at begge begrunnelser for å delta er gyldige.

Når det gjelder det siste utsagnet, *"Jeg har tro på at samlivskurs har noe for seg"*, ser man ut fra tabellen at respondentene har stor tro på at de kan få noe igjen for å delta på samlivskurs. Hele 73.2 % bekrefter dette ved å si seg "helt-" eller "litt enig", mens kun 6.8 % svarer "litt-" eller "helt uenig". En oppfølgende analyse som undersøker mulige kjønnsforskjeller, bekrefter at dette er tilfelle ($F(1,777)=59.4$, $p<.01$). Figur 12 viser at kvinner i noe større grad enn menn har tro på nytten av samlivskurs.

Figur 12.

"Jeg har tro på at samlivskurs har noe for seg."

3.8. Tilbakemelding fra respondenter som har deltatt på samlivskurs

Kun 29 stykker som utgjør beskjedne 3.8 % av utvalget svarte at de tidligere har deltatt på samlivskurs. Det var stor variasjon i typer av kurs disse hadde deltatt på, og bare 0.4 % hadde deltatt på "God Start". Til tross for at 29 stykker er for få til at man på noen måte kan generalisere resultatene, nevnes noen av tilbakemeldingene. 48.3 % var helt uenig i at de hadde deltatt fordi de hadde problemer i parforholdet, og 55.2 % var helt uenig i at de hadde deltatt for å forberede seg på å få barn. Til sammen 65.5 % rapporterte at de hadde deltatt "for å forbedre et allerede godt fungerende parforhold" ved å si seg "helt-" eller "litt enig" i dette. Når det gjelder evaluering av utbyttet av kurset de hadde deltatt på, var hele 73.4 % "helt-" eller "litt enig" i at de hadde hatt et stort utbytte.

4. DISKUSJON

Noen forbehold omkring resultatene som foreligger må tas. Dette spesielt når det gjelder den lave svarprosenten på 30.3 %. I noen grad kan dette forklares ved at utdelingsprosedyrene som ble benyttet ikke gjorde det mulig å purre på respondenter som hadde mottatt spørreskjema, men ikke fylte ut og returnerte det. Det er også tydelig at det er noen systematiske sammenhenger mellom hvem som valgte å delta i undersøkelsen og hvem som valgte å ikke delta. Dette ses spesielt ved at utdanningsnivået på respondentene er høyere enn gjennomsnittet av befolkningen. I den norske populasjonen har omkring 20 % utdanning fra høyskole eller universitet, mens 59.7 % av utvalget i den foreliggende undersøkelsen rapporterer at de har universitet eller høyskoleutdanning av 4 års lengde eller mer. Til tross for at utdanningslengden i den aktuelle aldersgruppen som småbarnsforeldre faller inn under, er vesentlig høyere enn i befolkningen sett under ett, er høyt utdannete helt klart overrepresentert i denne undersøkelsen. Dette kan skyldes at de med høyere utdanning er mer åpne for å delta i undersøkelser av denne sorten, og kanskje også mer positivt innstilt til samlivskurs enn et gjennomsnitt av befolkningen. Som følge av dette er det grunn til å ta forbehold med hensyn til generaliserbarheten av resultatene til å gjelde alle foreldre som nylig har fått barn. Vi kan ikke utelukke at resultatene representerer et overestimat med hensyn til grad av positive holdninger og forventninger til samlivskurs.

Sett under ett tyder besvarelsene på de ulike utsagnene omkring samlivskurs på at respondentene har en noenlunde realistisk oppfatning av hva samlivskurs innebærer både med hensyn til innhold og hensikt. De fleste anser samlivskurs som et forebyggende tiltak som er ment å forbedre allerede godt fungerende parforhold og hindre fremtidig utvikling av problemer i relasjonen. Mange signaliserer også at de ser samlivskurs som en mulig arena for å dele opplevelsen av å få barn sammen, og samtidig få snakket ut om ting som opptar dem i denne livsfasen.

På spørsmål om de selv føler behov for å delta på samlivskurs, svarer et flertall nei. Samtidig oppgir halvparten av respondentene at de er tilbøyelig til å takke ja gitt et konkret tilbud om et gratis samlivskurs. Den observerte forskjellen mellom opplevelse av behov og innstilling til å delta på samlivskurs, er muligens naturlig å forvente i lys av at respondentene synes å ha et realistisk inntrykk av hensikten med, og innholdet i samlivskurs. Samlivskurs er i all hovedsak et preventivt tiltak, og om man virkelig opplever et behov for samlivskurs er det lett å tenke seg at dette er grunnet i at man opplever problemer i parforholdet. I så tilfelle faller par som har problemer og ønsker hjelp noe utenfor målgruppen for samlivskurs. I slike tilfeller er antakeligvis parterapi et bedre tilpasset tiltak. Dermed er det ikke nødvendigvis en motsetning mellom det faktum at mange av respondentene ikke opplever et behov, men samtidig ønsker velkommen et tiltak som kan berike og forsterke parforholdet.

Når det gjelder mulige barrierer for å delta på samlivskurs, ble gyldigheten av en rekke praktiske forhold undersøkt uten at disse viste seg å ha stor forklaringsverdi. Det fremkom imidlertid noen interessante gruppeforskjeller i innstillingen til å delta på samlivskurs.

For det første gjelder dette forskjellen mellom de som sliter med problemer i parforholdet eller med psykiske plager, og de som ikke gjør det. Disse to ”problemgruppene” er i langt større grad positivt innstilt til samlivskurs enn respondenter uten problemer. Sett fra den andre siden betyr også dette at dess mer fornøyd respondentene er med parforholdet sitt, desto mindre motivert er de for å delta på samlivskurs.

På denne måten står man igjen med at tilfredshet med parforholdet og en medfølgende manglende opplevelse av behov for samlivskurs, ser ut til å utgjøre den mest betydelige

barrieren mot å delta. Her ligger det en utfordring i å synliggjøre at samlivskurs kan være nyttig, til tross for at man ikke har spesielle problemer eller opplever behov for det. I implementeringen av ”*Godt Samliv*” står man derfor overfor en pedagogisk utfordring i det å få par som ikke opplever samlivet problematisk, til å se nytten av å delta på samlivskurs. Det kan her gi mening å illustrere ved hjelp av relevante analogier og metaforer. Den mest brukte er å sammenligne samlivskurs med det å ha bilen på service – som er noe man gjør før problemer oppstår, for å unngå problemer i fremtiden. En annen analogi kan være å sammenligne samlivskurs med en type screeningundersøkelse. Gjennom å kalle inn store grupper til screeningundersøkelser, for eksempel alle kvinner i en bestemt aldersgruppe til mammografi, når man ut til disse kvinnene med kunnskapsformidling, blant annet om hvordan de selv kan oppdage kreft på et tidlig stadium. I tillegg fanger man selvsagt også opp tidlige krefttilfeller slik at adekvat behandling kan settes i verk. På samme måte kan man forestille seg at samlivskurs kan bidra til å etablere en tradisjon i parforholdet til å reflektere og kommunisere omkring utviklingen, og samtidig gi deltakerne noen redskaper for å hindre en negativ utvikling. Deltakelse på samlivskurs kan sannsynligvis også avdekke eventuelle latente problemer i parforholdet som partene ennå ikke har satt fokus på, og dermed stimulere igangsetting av tiltak for å løse disse på et tidlig stadium.

Da samlivskurs i utgangspunktet ikke er myntet på par med store problemer, ligger det et potensielt problem i det at nettopp de med størst problemer også viser seg å være mest interessert i å delta på samlivskurs. I så måte vil vi anbefale at en vurderer å utvikle rutiner for å prøve å fange opp deltakende par med store problemer, og stimulere disse til å søke videre hjelp i familieverket. Dette kan foregå ved en generell oppfordring og informasjon til alle om at det er mulig å søke hjelp dersom de opplever store problemer, men det er trolig langt mer effektivt dersom det blir gitt som en direkte anbefaling til de aktuelle parene. Samtidig vil en slik fremgangsmåte utvilsomt kreve mer av kurslederne.

Den andre betydelige gruppeforskjellen som ble funnet, er mellom kvinner og menn. Kvinner uttrykker jevnt over en langt mer positiv innstilling til samlivskurs enn menn. Dette kommer til uttrykk både ved opplevd behov, innstilling til å delta, og tro på at samlivskurs har noe for seg. Kjønnforskjeller kommer også til uttrykk innad i de beskrevne ”problemgruppene”. Dette innebærer at det er en god del menn som opplever problemer i parforholdet og problemer knyttet til det å være småbarnsforeldre, som likevel ikke ønsker å oppsøke samlivskurs for eventuelt å jobbe med disse problemene. I motsetning til dette er flesteparten av kvinnene som opplever tilsvarende problemer, interessert i å delta på samlivskurs. Disse funnene viser at kvinner i langt større grad enn menn er åpne for å nyttiggjøre seg et tilbud om gratis samlivskurs, både i rent forebyggende hensikt, og for å jobbe med eventuelle problemer i parforholdet.

Kjønnforskjellene kan muligens forstås i lys av tendenser til forskjeller i mestringsstil mellom menn og kvinner. Eksempelvis benytter kvinner seg i større grad av sosial støtte enn menn når de er stilt overfor situasjoner som oppleves stressende (Seiffge-Krenke, 1992). Samlivskurs kan muligens oppfattes som en arena som blant annet har det å gi sosial støtte som funksjon, og dermed appellere i større grad til kvinner enn menn. Forskjellen mellom kvinners og menns holdninger til samlivskurs kan også tenkes å ha sammenheng med ulikheter mellom deres typiske kjønnsroller. Ettersom respondentene i denne undersøkelsen har små barn, er det sannsynlig at de tenker seg et samlivskurs i denne konteksten, altså et samlivskurs som fokuserer på det å være småbarnsforeldre. I så måte er kvinner, til tross for at likestillingen har nådd langt, ofte den som primært ivaretar oppgaver knyttet til barna. Dette kan muligens påvirke holdningene blant respondentene. Det er også rimelig å anta at en del menn oppfatter samlivskurs som et typisk kvinnelig domene, og dermed har noe lavere forventning til nytten av å delta. Det ligger her en utfordring i det å markedsføre og gjennomføre ”*Godt Samliv*” på en måte som i størst mulig grad også appellerer til menn.

Deres noe mer negative innstilling til samlivskurs kan trolig også forstås i lys av at de rapporterer mer angst enn det kvinner gjør, i forhold til det å snakke om sitt parforhold i en sosial kontekst. Nøktern informasjon om hva som foregår på samlivskurs kan muligens bidra til å senke denne barrieren.

Til tross for at et flertall av respondentene er overveiende positivt innstilt til samlivskurs, og omkring halvparten oppgir at de kunne tenke seg å delta på et gratis kurs, er det et langt sprang mellom å uttrykke en positiv holdning, og det å melde seg på og faktisk delta på et samlivskurs. Sammenhengen mellom holdninger og atferd er vanligvis kompleks, og en rekke situasjonsbestemte forhold og karakteristika ved hver enkelt person, avgjør hvorvidt en uttrykt handlingsintensjon faktisk fører til handling. Det er derfor vanskelig å forutsi hvor mange som kommer til å benytte seg av ”*Godt Samliv*”. Imidlertid er det all grunn til å tro at bare en begrenset andel av de som i utgangspunktet er positive, faktisk vil melde seg på.

Foreldrenes motivasjon for å delta vil trolig i stor grad være avhengig av måten kurset blir presentert på. Det er rimelig å anta at dess mer konkret og direkte denne henvendelsen kommer, desto mer effektiv vil rekrutteringen være. Derfor bør presentasjon av og invitasjon til kurset i størst mulig grad foregå i direkte kontakt og dialog med parene, fortrinnsvis fra helsesøster ved en konsultasjon på helsestasjonen. Slik informasjon vil for øvrig ha større gjennomslagskraft om foreldrene også har en viss bakgrunnskunnskap om slike kurs fra før – derfor er det viktig å drive generell informasjons- og opplysningsvirksomhet om samlivskurs generelt og ”*Godt Samliv*” spesielt. Endelig er det grunn til å tro at fornøyde deltakere som anbefaler kurset til venner og bekjente, utgjør et betydelig formidlingspotensial. Her ligger det imidlertid en sentral utfordring i det at eventuelle misfornøyde deltakere vil kunne ha minst like stor påvirkningskraft på nye foreldre som fornøyde deltakere. Det er derfor av avgjørende betydning at de første kursene blir vellykkete, og at de første kullene av deltakende foreldre blir så fornøyde at de anbefaler det til andre. I så måte er det grunn til optimisme, i og med at evalueringen av pilotutprøvingen av ”*Godt Samliv*” høsten 2004, viste at deltakerne i stor grad var tilfredse. Dette er for øvrig erfaringen også fra andre samlivskurs, som f.eks. PREP, hvor brukerundersøkelser har dokumentert høy grad av tilfredshet (Heimli & Øglænd-Sandved, 2004; Eng & Sommerlade, 2003).

Oppsummeringsvis stiller omkring halvparten av respondentene seg nokså positiv til å takke ja til et tilbud om gratis samlivskurs. Det er videre slik at kvinner i større grad enn menn både uttrykker behov for samlivskurs, og er tilbøyelig til å takke ja til et tilbud om å delta. De som sliter med parforholdet har også mer psykiske plager og er i større grad åpne for samlivskurs. Denne tendensen er sterkere for kvinner enn for menn. Respondentene uttrykker altså gjennomgående en mer negativ innstilling til å delta på samlivskurs jo bedre de opplever parforholdet sitt i tiden som småbarnsforeldre. Utfordringene i forhold til lanseringen av samlivskurset ”*Godt Samliv*” ligger ifølge funnene i denne undersøkelsen i å:

- Synliggjøre nytten av å delta på samlivskurs til tross for at man ikke opplever et behov.
- Være spesielt oppmerksom på viktigheten av å motivere menn til å delta.
- Vurdere tiltak for å styre par med store problemer mot tiltak som er bedre tilpasset deres behov.
- Aktivt markedsføre innholdet, hensikten og nytten av samlivskurs, og invitere og informere om tilbudet i direkte dialog med de potensielle deltakerne.

REFERANSER

- Amato, P.R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1269-1287.
- Derogati.Lr, Lipman, R. S., Rickels, K., Uhlenhuth.Eh, & Covi, L. (1974). Hopkins Symptom Checklist (Hscl) - Self-Report Symptom Inventory. *Behavioral Science*, 19(1), 1-15.
- Eng, A.R., Sommerlade, H.P. (2003). Samlivsprogrammet PREP - en litteraturgjennomgang og en undersøkelse av norske deltageres vurdering av programmet. Hovedoppgave, Det Psykologiske Fakultet, Universitetet i Bergen.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Heimli, G., Øglænd-Sandved, H. (2004). Deltakere om PREP: En undersøkelse av deltakerevalueringer av to versjoner av det samlivsforebyggende programmet. Hovedoppgave, Det Psykologiske Fakultet, Universitetet i Bergen.
- Renick, M. J., Blumberg, S. L., & Markman, H. J. (1992). The Prevention and Relationship Enhancement Program (Prep) - an Empirically Based Preventive Intervention Program for Couples. *Family Relations*, 41(2), 141-147.
- Sandanger, I., Moum, T., Ingebrigtsen, G., Dalgard, O. S., Sorensen, T., & Bruusgaard, D. (1998). Concordance between symptom screening and diagnostic procedure: the Hopkins Symptom Checklist-25 and the Composite International Diagnostic Interview I. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 33(7), 345-354.
- Sandanger, I (1999). Occurrence of psychiatric disorders – an epidemiological study, conceptual, methodological and empirical issues. Oslo: University of Oslo, Institute of General Practice and Community Medicine.
- Seiffge-Krenke, I. (1992). Coping behavior of Finnish adolescents: remarks on a cross-cultural comparison. *Scand J Psychol*, 33(4), 301-314.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment - New Scales for Assessing Quality of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Stahmann, R. F. (2000). Premarital counselling: a focus for family therapy. *Journal of Family Therapy*, 22(1), 104-116.
- Statistisk Sentralbyrå (1997, 2003). Populasjonsstatistikk. www.ssb.no.
- Stortingsmelding 29 (2003). Om familien – forpliktende samliv og foreldreskap. Barne- og Familiedepartementet.
- Thuen, F., & Laerum, K. T. (2005). A public/private partnership in offering relationship education to the Norwegian population. *Family Process*, 44(2), 175-185.
- Årsrapport Modum Bad (2004). www.modum-bad.no/FullArticle.aspx?m=413

TABELLER

Tabell A. Forskjellen mellom gjennomsnittlig skåre for menn og kvinner undersøkt med enveis ANOVA.

Utsagn		N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Frihetsgrader	F	Signifikans
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	Menn	376	3.97	1.21	1,776	29.2	<.01
	Kvinner	402	3.46	1.42			
Det er sannsynlig at jeg i fremtiden vil oppsøke en eller annen form for samlivskurs.	Menn	375	3.62	1.13	1,775	49.3	<.01
	Kvinner	402	3.06	1.08			
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	Menn	374	3.10	1.47	1,774	64.7	<.01
	Kvinner	402	2.26	1.43			
Jeg har tro på at samlivskurs har noe for seg.	Menn	375	2.24	1.06	1,777	59.4	<.01
	Kvinner	404	1.72	.85			

Tabell B. Forskjellen mellom gjennomsnittlig skåre for gruppen som skårer over cut-off på DAS ("problemparene") i forhold til de som skårer innenfor normalområdet ("normalparene") undersøkt med enveis ANOVA.

Utsagn		N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Frihetsgrader	F	Signifikans
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	Normal	734	3.80	1.29	1,773	61.4	<.01
	Problem	41	2.17	1.30			
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	Normal	732	2.70	1.51	1,771	6.2	<.05
	Problem	41	2.10	1.31			

Tabell C. Forskjellen mellom gjennomsnittlig skåre for gruppen som skårer over cut-off på Hscl-25 ("problemgruppen") i forhold til de som skårer innenfor normalområdet ("normalgruppen") undersøkt med enveis ANOVA.

Utsagn		N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Frihetsgrader	F	Signifikans
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	Normal	681	3.85	1.27	1,774	64.6	<.01
	Problem	95	2.72	1.43			
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	Normal	679	2.76	1.51	1,772	19.1	<.01
	Problem	95	2.04	1.33			

Tabell D. Forskjellen mellom gjennomsnittlig skåre for menn og kvinner innad i gruppen som skårer over cut-off på DAS ("problemparene").

Utsagn		N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Frihetsgrader	F	Signifikans
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	Menn	17	3.06	1.39	1,39	19.9	<.01
	Kvinner	24	1.54	.78			
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	Menn	17	2.71	1.53	1,39	6.5	<.05
	Kvinner	24	1.67	1.09			

Tabell E. Forskjellen mellom gjennomsnittlig skåre for menn og kvinner innad i gruppen som skårer over cut-off på Hscl-25 ("problemgruppen").

Utsagn		N	Gjennomsnitt	Std. avvik	Frihetsgrader	F	Signifikans
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	Menn	27	3.44	1.625	1,93	10.9	<.01
	Kvinner	68	2.43	1.238			
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	Menn	27	2.93	1.639	1,93	20.1	<.01
	Kvinner	68	1.69	.996			

APPENDIKS: Spørreskjemaet

UNIVERSITETET I BERGEN

HEMIL-senteret

Senter for forskning om helsefremmende arbeid, miljø og livsstil

Bergen, 24.02.05

Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet har satt seg som mål at alle par i Norge som har lyst til å delta på et samlivskurs, skal få et gratis tilbud om dette i forbindelse med at de får sitt første barn. Dette samlivskurset skal hete "God Start", og utprøves allerede i disse dager i et utvalg kommuner i Norge.

For å sikre at utformingen av dette samlivskurset er tilpasset befolkningens behov, har Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet finansiert denne undersøkelsen som vi ønsker at du skal være med på. Forskningsprosjektet utføres ved HEMIL-Senteret (<http://www.uib.no/psyfa/hemil>), som er en forskningsenhet ved Psykologisk Fakultet, Universitetet i Bergen.

Deltakelse i undersøkelsen er frivillig og den besvares anonymt. Hvert skjema har en kode som gjør oss i stand til å koble sammen mors og fars svar i våre analyser, men din besvarelse vil ikke være mulig å spore tilbake til deg.

På de neste sidene vil du bli stilt noen spørsmål. Det vil også bli gitt en rekke utsagn som du skal ta stilling til ved å krysse av i svarbokser. Utfyllingen vil ta ca. 15 minutter.

Vennligst vær nøye med å sette kryss inne i svarboksene, slik:

Det skal kun være en avkrysset svarboks for hvert utsagn.

Er du i tvil krysser du av for det svaralternativet som ligger nærmest opptil det du ønsker å svare.

Det er ønskelig at du ikke samarbeider med din partner under utfyllingen av skjemaet.

Det medfølger to svarkonvolutter, en til mors- og en til fars besvarelse. Når du er ferdig med spørreskjemaet ber vi deg postlegge det i en av disse konvoluttene. Porto er betalt.

Resultatene fra undersøkelsen vil formidles i media, og en rapport vil være tilgjengelig fra Hemil-senteret i august måned.

Har du spørsmål i forbindelse med undersøkelsen kan disse rettes til:

Øystein Mortensen

tlf.: 55 58 28 04

epost: oystein.mortensen@psyph.uib.no

På forhånd takk for din medvirkning!

Frode Thuen
dr. psychol./professor

Øystein Mortensen
cand. psychol./forskningsassistent

Mann Kvinne

Alder:

Gift Samboende Separert

Min brutto årsinntekt er:	Under 100.000	☐	100 - 200.000	☐	200 - 300.000	☐
	300 - 400.000	☐	400 - 500.000	☐	Over 500.000	☐

Hvilken grad av utdanning har du fullført?					
Grunnskole	☐	Universitet/høyskole til og med 4 år		☐	
Videregående	☐	Universitet/høyskole mer enn 4 år		☐	

Hvor lenge har du og din partner bodd sammen? år:

Hvor gammelt er deres yngste barn nå? måneder:

Har du eller din partner barn fra tidligere forhold?

Ja Hvis ja,

Nei hvor mange til sammen?

Har du og din partner noen barn sammen fra før?

Ja

Nei Hvis ja, hvor mange?

Nedenfor kommer noen utsagn som handler om hvordan du og parforholdet har blitt påvirket i forbindelse med fødselen av ditt yngste barn. Vennligst kryss av for i hvilken grad du sier deg enig i hvert utsagn.	Helt enig	Litt enig	Hverken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig
Det har stort sett vært mor som har tatt seg av barnet frem til nå.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har vært nedfor etter fødselen.	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har ennå ikke kommet i gang med et regelmessig seksualliv etter fødselen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tror min partner er tilfreds med seksuallivet vårt nå.	☐	☐	☐	☐	☐
Min partner har vært en viktig støtte for meg i tiden rundt og etter fødselen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er lite tilfreds med seksuallivet vårt nå.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg opplever at det å få barn har vært et "felles prosjekt" for meg og min partner.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tror seksuallivet vårt vil bli bedre etter hvert som tiden går.	☐	☐	☐	☐	☐
Forholdet til min partner har blitt vanskeligere i forbindelse med det å få barn.	☐	☐	☐	☐	☐
Barnets far har tatt seg mye av barnet frem til nå.	☐	☐	☐	☐	☐

Nedenfor kommer noen utsagn som handler om ditt yngste barn.
Vennligst kryss av for i hvilken grad du sier deg enig i hvert utsagn.

Vi har fått et barn som er lett å ha med å gjøre.

Helt enig

Litt enig

Hverken enig
eller uenig

Litt uenig

Helt uenig

Fødselen forløp uten større problemer.

Jeg tror barnet vårt har kolikk.

Ammingen har vært vanskelig å få til.

Barnet vårt sover godt om natten.

Svangerskapet forløp uten større problemer.

Barnet vårt har vært mye sykt.

Har du og din nåværende partner tidligere oppsøkt
familierådgivning / parterapi?

Ja

Nei

Hvis ja, hvor fornøyd var dere med hjelpen dere fikk der?

Svært fornøyd

Nokså fornøyd

Middels fornøyd

Nokså misfornøyd

Svært misfornøyd

Har du og din nåværende partner tidligere deltatt
på noen form for samlivskurs?

Ja

Nei

Hvis ja, vennligst besvar spørsmålene nedenfor. Hvis nei, kan du bla om til neste side.

Vet du hvilken type samlivskurs dere deltok på, eller hva kurset het?

Vennligst kryss av for i hvilken grad du sier deg enig i hvert utsagn
om deg og din partners deltakelse på dette samlivskurset.

Helt enig

Litt enig

Hverken enig
eller uenig

Litt uenig

Helt uenig

Vi deltok fordi vi hadde problemer i parforholdet.

Vi deltok fordi vi ønsket å forbedre et allerede velfungerende parforhold.

Vi deltok for å forberede oss på det å få barn.

Vi hadde stort utbytte av å delta på dette samlivskurset.

Nedenfor kommer noen utsagn for og imot å delta på samlivskurs. Vennligst kryss av for i hvilken grad du sier deg enig eller uenig i hvert utsagn.

	Helt enig	Litt enig	Hverken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig
Hvis jeg skulle deltatt på et samlivskurs hadde det vært viktig for meg at kursleder hadde tung faglig ballast.	☐	☐	☐	☐	☐
Dersom jeg ønsket å delta, ville jeg hatt tid til å bruke på et samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tror det hadde blitt vanskelig å skaffe barnevakt for å delta på et samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har ingen interesse av å delta på noe samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet hvordan jeg skal komme i kontakt med noen som kan tilby et samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis jeg skulle deltatt på et samlivskurs hadde det vært viktig for meg at kursleder var en erfaren person.	☐	☐	☐	☐	☐
Samlivskurs er lett tilgjengelig der jeg bor.	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis jeg skulle deltatt på et samlivskurs hadde det vært viktig for meg at det både var en kvinnelig og en mannlig kursleder.	☐	☐	☐	☐	☐
Om jeg skulle delta på et samlivskurs, ville det uten tvil vært avhengig av prisen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ville vært skeptisk til å delta på et samlivskurs fordi jeg kvier meg for å snakke i en gruppe med fremmede mennesker.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes samlivet er for intimt til å dele med andre på et samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har tro på at samlivskurs har noe for seg.	☐	☐	☐	☐	☐
Samlivskurs har til hensikt å forebygge at problemer skal oppstå i et parforhold.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg tror det foregår mye unyttig tullprat på samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Samlivskurs er hovedsakelig for kvinner.	☐	☐	☐	☐	☐
Hensikten med samlivskurs er å forbedre allerede godt fungerende parforhold.	☐	☐	☐	☐	☐
Samlivskurs er for par som har problemer.	☐	☐	☐	☐	☐
Samlivskurs har til hensikt å få mennene til å engasjere seg på lik linje med kvinnene.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg og min partner har det så bra i lag at vi ikke har noe behov for samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐

Nedenfor er det listet opp tre kilder til problemer i parforhold. Vennligst kryss av for i hvilken grad dette er eller har vært en problemstilling i ditt nåværende parforhold.

	Ikke aktuell problemstilling	Har vært et problem, men ikke lenger nå	Er et problem i dag
Utroskap	☐	☐	☐
Rus	☐	☐	☐
Vold	☐	☐	☐

Nedenfor kommer noen utsagn som handler om ting som påvirker sjansen for at du ville deltatt på et samlivskurs. Vennligst kryss av for i hvilken grad du sier deg enig i utsagnene.

	Helt enig	Litt enig	Hverken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig
Jeg opplever i dag et behov for å delta på et samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Det er sannsynlig at jeg i fremtiden vil oppsøke en eller annen form for samlivskurs.	☐	☐	☐	☐	☐
Min partner hadde vært villig til å delta på et samlivskurs med meg.	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis jeg i dag hadde blitt tilbudt et gratis samlivskurs, og det var opp til meg å bestemme, ville jeg takket ja til å delta.	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis du svarte "Litt enig" eller "Helt enig" på det siste utsagnet, vennligst besvar utsagnene nedenfor også. Hvis ikke kan du bla om til neste side.

Du har bekreftet at du kunne tenkt deg å delta på et gratis samlivskurs. Vennligst kryss av for i hvilken grad hvert utsagn nedenfor beskriver hvorfor du kunne tenkt deg dette.

	Helt enig	Litt enig	Hverken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig
Jeg ønsker å delta på et samlivskurs fordi jeg opplever at vi har problemer i parforholdet.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker å delta på et samlivskurs fordi jeg ønsker å forbedre et allerede velfungerende parforhold.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for at jeg og min partner skal få anledning til å i større grad dele opplevelsen av det å få barn sammen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for at jeg og min partner skal få anledning til å snakke ut om hvordan vi har det.	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kunne tenkt meg å delta på et samlivskurs for å treffe andre som er i samme situasjon som meg.	☐	☐	☐	☐	☐

De fleste mennesker opplever uenighet i sine parforhold. Vennligst kryss av i den svarboksen som best viser graden av enighet eller uenighet mellom deg og din partner, for hvert tema i listen under.

	Alltid enige	Nesten alltid enige	Av og til uenige	Ofte uenige	Nesten alltid uenige	Alltid uenige
Håndtering av familiens økonomi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rekreasjon / avkobling.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Religiøse temaer.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vise hengivenhet / ømhet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Venner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksualitet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konvensjonalitet (riktig eller passende oppførsel).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Livsfilosofi / livsanskuelse.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan forholde seg til foreldre eller svigerforeldre.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Målsetninger, og hva som oppfattes som viktig.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor mye tid som tilbringes sammen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Viktige avgjørelser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Husarbeid / daglige gjøremål.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fritidsinteresser og aktiviteter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jobb og karriere.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Alltid	Mesteparten av tiden	Mer enn halve tiden	Av og til	Sjelden	Aldri
Hvor ofte diskuterer du eller har du vurdert skilsmisse, separasjon, eller å avslutte ditt parforhold?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor ofte går du eller din partner fra hverandre i sinne etter en større krangel?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Generelt sett, hvor ofte synes du at det går bra mellom deg og din partner?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Betror du deg til din partner?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Angrer du noen gang på at dere flyttet sammen eller giftet dere?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor ofte krangler du og din partner?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor ofte går du og din partner hverandre ”på nervene”?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kysser du din partner?	Hver dag ☐	Nesten hver dag ☐	Av og til ☐	Sjelden ☐	Aldri ☐
------------------------	-----------------------------------	--	------------------------------------	----------------------------------	--------------------------------

Deler du og din partner mange aktiviteter utenfor hjemmet?				
Alle aktiviteter ☐	De fleste aktiviteter ☐	Noen aktiviteter ☐	Svært få aktiviteter ☐	Ingen aktiviteter ☐

Hvor ofte hender følgende mellom deg og din partner:	Aldri	Mindre enn en gang i måneden	En eller to ganger i måneden	En eller to ganger i uken	Daglig	Flere ganger om dagen
Har en stimulerende samtale / meningsutveksling.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ler sammen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Diskuterer rolig sammen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeider om et prosjekt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Det finnes ting som par av og til er enige om og andre ganger uenige om. Kryss av for om noen av temaene under førte til uenighet eller skapte problemer i løpet av de siste par ukene.	
Å være for trett til sex.	Ja ☐ Nei ☐
Å ikke vise kjærlighet.	Ja ☐ Nei ☐

Alt tatt i betraktning, hvor fornøyd er du med ditt parforhold?						
Ekstremt fornøyd ☐	Veldig fornøyd ☐	Godt fornøyd ☐	Fornøyd ☐	Ganske misfornøyd ☐	Veldig misfornøyd ☐	Ekstremt misfornøyd ☐

Hvilke av følgende utsagn beskriver best hvordan du føler for parforholdets fremtid? Kryss av for <u>ett</u> utsagn.	
Jeg ønsker meget sterkt at vårt forhold skal lykkes og er villig til å gjøre nesten hva som helst for å få det til.	☐
Jeg vil svært gjerne at vårt forhold skal lykkes og vil gjøre alt jeg kan for å få det til.	☐
Jeg vil svært gjerne at vårt forhold skal lykkes og vil, innen rimelighetens grenser, bidra med min del for å få det til.	☐
Det ville være fint om vårt forhold kunne lykkes, men jeg kan ikke bidra med stort mer enn det jeg allerede gjør for å få det til.	☐
Det ville være fint dersom vårt forhold lykkes, men jeg nekter å gjøre mer enn det jeg allerede gjør for å bevare forholdet.	☐
Vårt forhold kan aldri lykkes og det er ikke noe mer jeg kan gjøre for å bevare det.	☐

Nedenfor er det en liste over symptomer eller problemer folk av og til har. Vurder hvor mye hvert symptom var til plage eller ulempe for deg SISTE UKE (til og med i dag). Sett kryss i den svarboksen som passer best.

	Ikke i det hele tatt	Litt	En god del	Svært mye
Plutselig skremt uten grunn.	☐	☐	☐	☐
Engstelig.	☐	☐	☐	☐
Svimmel eller kraftløs.	☐	☐	☐	☐
Nervøs eller urolig.	☐	☐	☐	☐
Hjertebank.	☐	☐	☐	☐
Skjelving	☐	☐	☐	☐
Anspenhet eller opphisset.	☐	☐	☐	☐
Hodepine.	☐	☐	☐	☐
Anfall av redsel eller panikk.	☐	☐	☐	☐
Rastløshet, kan ikke sitte i ro.	☐	☐	☐	☐
Slapp og uten energi.	☐	☐	☐	☐
Anklager deg selv for ting.	☐	☐	☐	☐
Har lett for å gråte.	☐	☐	☐	☐
Tap av seksuell interesse eller opplevelse.	☐	☐	☐	☐
Dårlig appetitt.	☐	☐	☐	☐
Vanskelig for å sove.	☐	☐	☐	☐
Følelse av håpløshet for fremtiden.	☐	☐	☐	☐
Nedfor.	☐	☐	☐	☐
Følelse av ensomhet.	☐	☐	☐	☐
Har tanker om å ta ditt eget liv.	☐	☐	☐	☐
Følelse av å være fanget.	☐	☐	☐	☐
Bekymrer deg for mye.	☐	☐	☐	☐
Føler ikke interesse for noe.	☐	☐	☐	☐
Føler at alt krever stor anstrengelse.	☐	☐	☐	☐
Ikke noe verdi / verdiløs.	☐	☐	☐	☐

Vi takker deg for at du tok deg tid til å fylle ut skjemaet!

Vennligst postlegg det i en av svarkonvoluttene som medfølger. Porto er betalt.